

TẠP CHÍ KHOA HỌC
PHÁT TRIỂN
NHÂN LỰC

SCIENTIFIC JOURNAL OF
HUMAN RESOURCE
DEVELOPMENT

HOCHIMINH CITY CADRE ACADEMY

03⁽¹⁷⁾

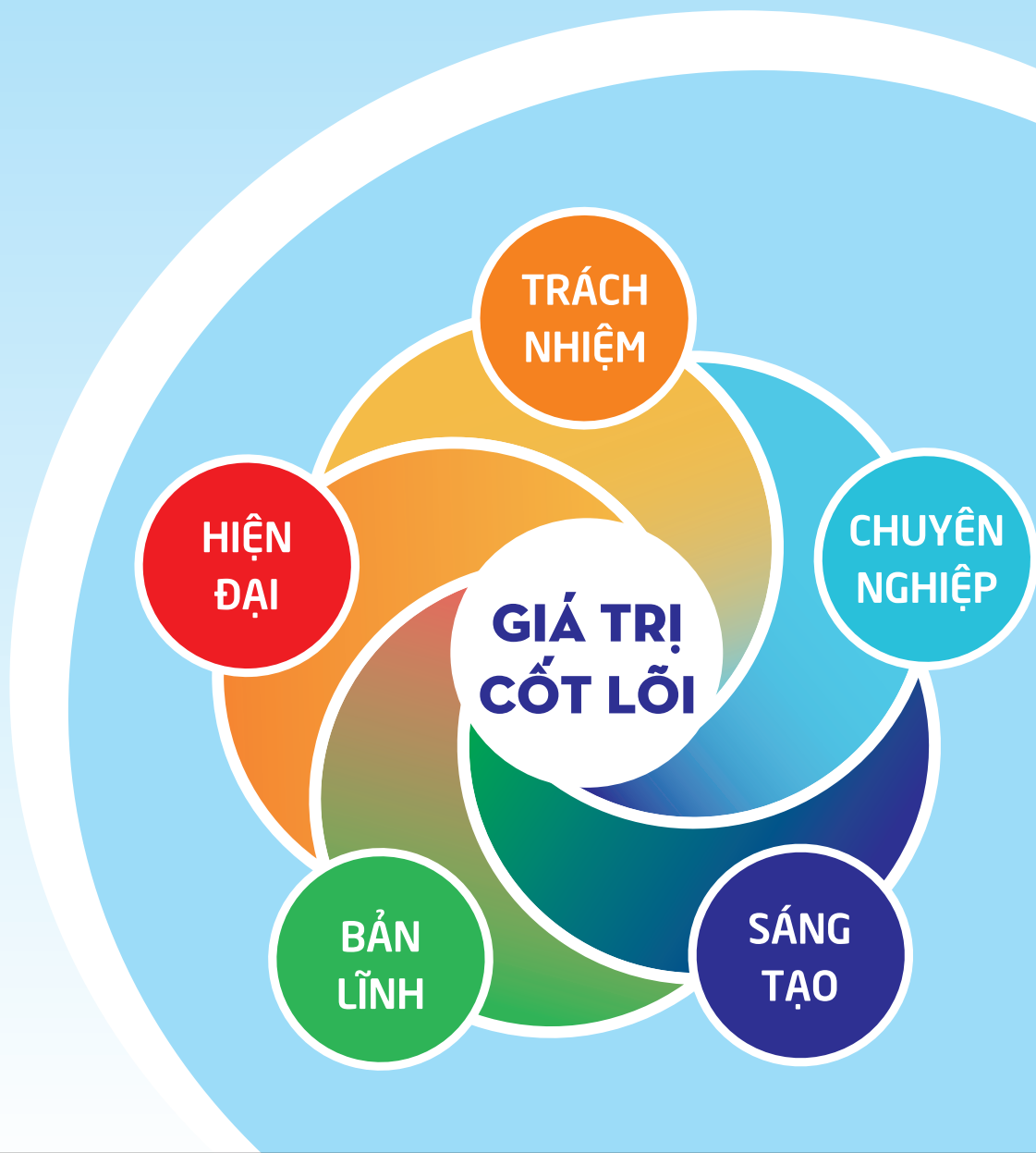
2024

TÂM NHÌN

Học viện là trung tâm đào tạo, bồi dưỡng lãnh đạo cao cấp của Thành phố Hồ Chí Minh góp phần kiến tạo phát triển đất nước và là trường chính trị đạt chuẩn quốc gia.

SỨ MẠNG

Học viện là đơn vị nòng cốt tham gia Chương trình nâng cao chất lượng nguồn nhân lực; chủ lực tham gia nghiên cứu khoa học, cung cấp cơ sở lý luận, tổng kết thực tiễn, đề xuất về định hướng, chiến lược, chính sách phát triển và là nơi cung cấp những nhà lãnh đạo quản lý ưu tú cho Thành phố Hồ Chí Minh.

Tổng biên tập

TS. Đoàn Nguyễn Thùy Trang

Hội đồng biên tập

PGS.TS. Nguyễn Tấn Phát

(Chủ tịch)

PGS.TS. Nguyễn Văn Ý

(Phó Chủ tịch)

TS. Bùi Thị Ngọc Trang

(Phó Chủ tịch)

PGS.TS. Nguyễn Duy Bắc

PGS.TS. Nguyễn Minh Tuấn

PGS.TS. Vũ Tinh

PGS.TS. Vũ Thanh Sơn

PGS.TS. Trần Hoàng Ngân

TS. Bùi Ngọc Hiến

TS. Phan Hải Hồ

TS. Trần Thị Hà Văn

TS. Lê Thị Hồng Hà

TS. Phạm Ngọc Lợi

TS. Trần Tuấn Duy

TS. Đoàn Nguyễn Thùy Trang

TS. Lê Thị Trúc Anh

Giấy phép xuất bản

SỐ 551/GP-BTTTT do

Bộ Thông tin và Truyền thông
cấp ngày 26/11/2020, khổ 19 x 27cm

In tại Công ty TNHH Thiết Kế In Ấn

Phạm Hiến (57 Đường 35,

P. Bình Trưng Tây, TP. Thủ Đức)

Giá: 150.000đ

MỤC LỤC

TS. Nguyễn Thành Nam, TS. Lê Thị Hồng Hà

Quan điểm của Đảng bộ, chính quyền Thành phố Hồ Chí Minh về vai trò của hệ thống chính trị, cán bộ, công chức, viên chức trong triển khai thực hiện Nghị quyết 98/2023/QH155

ThS. Huỳnh Thị Thu Hạnh, TS. Lê Thu Huyền

Thực hiện chính sách bồi dưỡng công chức ở tỉnh Quảng Ngãi hiện nay16

PGS.TS. Nguyễn Minh Trí, TS. Hồ Thị Ngọc Sao

Nhận diện các động lực chủ yếu phát triển kinh tế - xã hội ở Thành phố Hồ Chí Minh27

PGS.TS. Phạm Quang Huy, ThS. Nguyễn Thu Hà

Giáo dục và bồi dưỡng lý tưởng cách mạng cho thế hệ trẻ theo mô hình Giáo dục công dân toàn cầu của UNESCO38

TS. Nguyễn Quang Anh, ThS. Lê Vũ Lâm, ThS. Mai Trường Giang,

ThS. Huỳnh Trọng Hiến

Mối quan hệ giữa lãnh đạo thích ứng và sự gắn kết của nhân viên trong các doanh nghiệp xây dựng tại Việt Nam51

TS. Nguyễn Thị Vân

Văn hóa ứng xử với môi trường tự nhiên của cư dân ven biển Bình Định59

ThS. NCS. Nguyễn Thị Thanh Tùng

Vai trò của gia đình trong hỗ trợ chăm sóc giảm nhẹ cho người cao tuổi tại Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay70

ThS. NCS. Bùi Lam Giang, ThS. Nguyễn Trọng Bình

Giải pháp tạo động lực cho công chức cơ quan hành chính nhà nước84

ThS. Nguyễn Tấn Dân, ThS. Nguyễn Thị Mộng Lan

Bất bình đẳng giới trong các quyết định gia đình của người Chăm Hồi giáo ở vùng Tây Nam Bộ91

ThS. Ngô Văn Huấn, Lê Thế Thuận, Nguyễn Minh Thư, Nguyễn Minh Tuyết,

Lê Kim Nguyên

Năng lực nghiên cứu khoa học của sinh viên Học viện Cán bộ Thành phố Hồ Chí Minh104

SCIENTIFIC JOURNAL OF HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT

p-ISSN 3030-4288

Head office: 324 Chu Van An St., W.12,
Binh Thanh Dist, Ho Chi Minh City
Tel: 0907 232 931
Email: tapchi@hcmca.edu.vn

No.03 (17) 2024

AUGUST + OCTOBER/2024

Editor - In - Chief

PhD. Doan Nguyen Thuy Trang

Editorial Council

Assoc.Prof.PhD. Nguyen Tan Phat
(Chairman)

Assoc.Prof.PhD. Nguyen Van Y
(Vice chairman)

PhD. Bui Thi Ngoc Trang
(Vice chairman)

Assoc.Prof.PhD. Nguyen Duy Bac

Assoc.Prof.PhD. Nguyen Minh Tuan

Assoc.Prof.PhD. Vu Tinh

Assoc.Prof. PhD. Vu Thanh Son

Assoc.Prof.PhD. Tran Hoang Ngan

PhD. Bui Ngoc Hien

PhD. Phan Hai Ho

PhD. Tran Thi Ha Van

PhD. Le Thi Hong Ha

PhD. Pham Ngoc Loi

PhD. Tran Tuan Duy

PhD. Doan Nguyen Thuy Trang

PhD. Le Thi Truc Anh

Issue license

No 551/GP - BTTTT, issued
on 26 November 2020

by Ministry of Information and Media

Printed at:

Pham Hien Printing Design Co., Ltd
(57 street 35, ward Binh Trung Tay,
Thu Duc city)

Price: 150.000 VND

CONTENTS

PhD. Nguyen Thanh Nam, PhD. Le Thi Hong Ha

Viewpoints of Ho Chi Minh City Party Committee and
Government on the role of the political system, cadres, civil
servants and public employees in implementing Resolution
98/2023/QH155

MA. Huynh Thi Thu Hanh, PhD. Le Thu Huyen

Implementing civil service training policy in Quang Ngai
province at present16

Assoc.Prof.PhD. Nguyen Minh Tri, PhD. Ho Thi Ngoc Sao

Identifying the key drivers of socio-economic development in
Ho Chi Minh City27

Assoc.Prof.PhD. Pham Quang Huy, MA. Nguyen Thu Ha

Education and cultivation of revolutionary ideals for young
generations under UNESCO's Global Citizenship Education
model38

PhD. Nguyen Quang Anh, MA. Le Vu Lam, MA. Mai Truong Giang, MA. Huynh Trong Hien

The relationship between adaptive leadership and employee
engagement in construction enterprises in Vietnam51

PhD. Nguyen Thi Van

Cultural responses to the natural environment of the coastal
residents in Binh Dinh59

MA. Nguyen Thi Thanh Tung

Family roles in supporting palliative care for elderly people in
Ho Chi Minh City at present70

MA. Bui Lam Giang, MA. Nguyen Trong Binh

Solutions to creating work motivation for civil servants at state
administrative agencies84

MA. Nguyen Tan Dan, MA. Nguyen Thi Mong Lan

Gender inequality in the Cham Muslims' family decisions in
Southwestern region of Vietnam91

MA. Ngo Van Huan, Le The Thuan, Nguyen Minh Thu, Nguyen Minh Tuyet, Le Kim Nguyen

Research capacity of students at Ho Chi Minh City Cadre
Academy104

GIÁO DỤC VÀ BỒI DƯỠNG LÝ TƯỞNG CÁCH MẠNG CHO THẾ HỆ TRẺ THEO MÔ HÌNH GIÁO DỤC CÔNG DÂN TOÀN CẦU CỦA UNESCO

Ngày nhận bài: 09/7/2024; ngày nhận lại bài: 20/8/2024; ngày duyệt đăng: 16/9/2024

PHẠM QUANG HUY^(*)

NGUYỄN THU HÀ^(**)

TÓM TẮT

Thế hệ trẻ là một bộ phận quan trọng của quốc gia, cần có sự tập trung đầu tư, phát triển trong việc giáo dục lý tưởng cách mạng để trở thành một nguồn lực quan trọng cho sự phát triển một quốc gia và vừa đáp ứng những yêu cầu ngày càng cao để trở thành những công dân toàn cầu. Điều này cũng đã được Liên hiệp quốc khẳng định thông qua mục tiêu phát triển bền vững SDG (Sustainable Development Goals), trong đó mục tiêu thứ tư chính là khía cạnh về Giáo dục. Bài viết giới thiệu khái niệm công dân toàn cầu, vai trò và đặc điểm công dân toàn cầu trong thế kỷ 21, đồng thời, bài viết trình bày về mô hình Giáo dục công dân toàn cầu (Global Citizenship Education - GCE) và vai trò trong bồi dưỡng lý tưởng cách mạng cho thế hệ trẻ dựa trên quá trình nghiên cứu tổng hợp, từ đó định hướng cho việc áp dụng tại Việt Nam trong thời gian tới.

Từ khóa: giáo dục; thế hệ trẻ; lý tưởng cách mạng; công dân toàn cầu; mô hình GCE.

ABSTRACT

The young generation is an important integral part of the country, so there needs to be a focus on investment and development in educating them on revolutionary ideals so that they will become an important resource for the development of a country as well as meet growing requirements to become global citizens. This has also been confirmed by the United Nations through the fourth sustainable development goal SDG (Sustainable Development Goals), which is the aspect of Education. The article introduces the concept of global citizenship, the role and characteristics of global citizenship in the 21st century, and at the same time, the article presents the model of Global Citizenship Education (GCE) and its role in educating the young generation on revolutionary ideals based on a comprehensive research process, thereby orienting its application in Vietnam in the future.

Keywords: education; young generation; revolutionary ideals; global citizens; GCE model.

1. Đặt vấn đề

Tiền trình phát triển kinh tế quốc tế một cách sâu rộng và nhanh chóng với tốc độ không

(*) PGS, Tiến sĩ, Đại học Kinh tế TP.HCM, pquanghuy@ueh.edu.vn

(**) Thạc sĩ, Học viện Cán bộ TP.HCM, n.thuha@hcmca.edu.vn

ngừng của khoa học, công nghệ trên thế giới, chắc chắn sẽ có những ảnh hưởng nhất định đến hiểu biết, nhận thức của công dân. Điều này có thể là mặt tích cực nhưng nếu không được quan tâm đúng mức có thể trở thành hạn chế, tác động không tốt đến con người, đặc biệt là thế hệ trẻ của các nước.

Theo Vũ Duy Mẫn, Cựu chuyên viên cao cấp Ban Thư ký Liên hợp quốc “Công dân toàn cầu là những cá nhân có kiến thức và hiểu biết về các vấn đề kinh tế, xã hội của toàn cầu; có kỹ năng tư duy sáng tạo và phản biện; thể hiện bản sắc cá nhân và tôn trọng sự đa dạng, biết chung sống và đóng góp cho cộng đồng.” (Nhóm phóng viên kinh tế, 2017). Vấn đề về công dân trẻ đã được nghiên cứu nhiều trong các công trình khác nhau ở các quốc gia theo quan điểm pháp lý, triết học, chính trị hay lịch sử. Thế giới ngày càng trở nên toàn cầu hóa đã làm cho các quốc gia, dân tộc có nền văn hóa mang bản sắc khác nhau xích lại gần nhau hơn, tuy nhiên, gìn giữ và phát huy bản sắc riêng đặc trưng là nhiệm vụ của mỗi công dân trong quốc gia đó. Ngày nay không một ai có thể đứng ngoài xu thế hội nhập, không thể có công dân toàn cầu ở một quốc gia nếu quốc gia đó không có sự kết nối toàn cầu. Tuy nhiên, dù thế giới đang liên kết và phụ thuộc lẫn nhau chặt chẽ hơn bao giờ hết, thì mỗi nước cũng có sự gia tăng của các bản sắc được xây dựng trong suốt quá trình lịch sử và cần xác định, bổ sung những giá trị ở thời đại mới cho cộng đồng.

C.Mác và Ph.Ăngghen đã từng nhận định: “Cái cối xay quay bằng tay cho ta hình ảnh một lãnh chúa phong kiến, còn máy chạy bằng sức nước cho ta hình ảnh một nhà tư bản công nghiệp”. Từ tiền đề đó đã đặt ra câu hỏi: Hình ảnh của công dân toàn cầu trong bối cảnh cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư là gì? Do vậy, chủ đề nghiên cứu về học tập, đào tạo của công dân toàn cầu đã trở thành một phần nội dung được đưa vào nghiên cứu của nhiều cơ sở giáo dục đại học trên khắp thế giới trong thập kỷ qua. Có một số lý do giải thích cho điều này, bao gồm áp lực của quá trình quốc tế hóa, nhu cầu khẳng định vị thế một cách hiệu quả trong thị trường giáo dục đại học toàn cầu của các trường đại học; nhu cầu xem xét những phẩm chất mà sinh viên tốt nghiệp cần có để tham gia vào các xã hội và nền kinh tế trong thế kỷ 21 một cách hiệu quả, và ý thức ngày càng tăng khi cho rằng các trường đại học có tác động xã hội ngày càng rộng lớn và có tính toàn cầu.

Trong mối quan hệ giữa toàn cầu hóa thì vấn đề về quốc tế hóa và giáo dục đại học là chủ đề của nhiều cuộc tranh luận học thuật trong thời gian qua. Để đối phó với cả áp lực kinh tế và xã hội của toàn cầu hóa, các trường đại học hiện đang tham gia vào một loạt các hoạt động nhằm mục đích quốc tế hóa các tổ chức của họ, trong đó hướng đến đào tạo toàn diện cho thế hệ trẻ, bao gồm tuyển dụng sinh viên quốc tế, quốc tế hóa chương trình giảng dạy và thúc đẩy hợp tác nghiên cứu xuyên biên giới. Chính tầm quan trọng và ý nghĩa trên nên giáo dục có một vị trí quan trọng trong việc hướng dẫn công dân trẻ trong bối cảnh toàn cầu để họ có những tư tưởng đúng, phù hợp với những quan điểm phát triển đa chiều của kinh tế, xã hội hiện nay.

Bài viết tập trung phân tích về khái niệm công dân toàn cầu, giáo dục và bồi dưỡng lý tưởng cách mạng cho thế hệ trẻ theo mô hình giáo dục công dân toàn cầu của UNESCO.

2. Thế giới trong tình hình mới và vấn đề về công dân toàn cầu đối với thế hệ trẻ

2.1. Tổng quan về thế kỷ 21 và thế giới toàn cầu trong tình hình mới

Thế giới hiện nay đang vận hành trong không gian, thời gian của thế kỷ thứ 21. Theo quan điểm của Skidmore K. (2020), thế giới đang trong giai đoạn được gọi là VUCA - viết tắt của bốn đặc tính trong thế giới hiện đại: Volatility (Biến động) - Uncertainty (Không chắc chắn) - Complexity (Phức tạp) - Ambiguity (Mơ hồ). Thuật ngữ VUCA được sử dụng để chỉ một thế giới khó nắm bắt và khó đoán vì có quá nhiều thay đổi trong khoảng thời gian ngắn.

Trong thời đại VUCA, các kiến thức và kỹ năng cũ nhanh chóng trở nên lỗi thời. Để tồn tại và phát triển, mỗi người cần phải có khả năng học hỏi, cập nhật và thích nghi với những thay đổi mới. Toàn cầu hóa chính là hướng đến sự hội nhập ngày càng chặt chẽ của các quốc gia trên thế giới nhằm loại bỏ bớt các rào cản do con người tạo ra, tiến đến hội nhập chặt chẽ hơn có nghĩa là cần phải hành động hợp tác nhiều hơn, với tư cách là một cộng đồng toàn cầu. Công dân toàn cầu là nhận thức và hành động cam kết bắt nguồn từ tinh thần ý thức toàn cầu và tính liên kết với các thông tin, kiến thức nhận được từ khắp mọi nơi của thế giới. Nó công nhận sự cần thiết phải hiểu thực tế toàn cầu và trách nhiệm xã hội, đồng thời thúc đẩy những người trẻ phát triển tư duy với tư cách là công dân của thế giới với các giá trị nhân văn và đạo đức, luôn rèn luyện thái độ đúng mực của công dân xã hội. Nó thúc đẩy các trách nhiệm xã hội và hành động hướng tới công lý trong cộng đồng tập thể, hòa bình và sự bền vững của cuộc sống bởi các công dân dưới tư cách là các tác nhân thay đổi. Do vậy, việc học tập liên tục đòi hỏi sự kiên trì và nỗ lực không ngừng nghỉ là yếu tố quan trọng trong bối cảnh tự học và học suốt đời của UNESCO.

2.2. Vai trò của công dân trẻ toàn cầu

Một công dân trẻ toàn cầu được hiểu là một người theo đúng nhóm tuổi quy định, có hiểu biết về cách thế giới vận hành, tôn trọng và coi trọng sự đa dạng của nhân loại. Nghiên cứu của Oxfam (1997) và Sandot (2022) cho rằng công dân trẻ toàn cầu là người có nhận thức được thế giới rộng lớn hơn và có ý thức về vai trò của chính mình dưới tư cách là một công dân thế giới, tôn trọng và coi trọng sự đa dạng; có hiểu biết về cách thế giới vận hành về mặt kinh tế, chính trị, xã hội, văn hóa, công nghệ và môi trường, phản biện rõ ràng trước các bất công xã hội, tham gia và đóng góp cho cộng đồng ở nhiều cấp độ từ địa phương đến toàn cầu, sẵn sàng hành động để biến thế giới thành một nơi bền vững hơn cũng như chịu trách nhiệm về chính hành động của mình. Để trở thành công dân toàn cầu hướng đến sự hiệu quả thì bản thân giới trẻ phải luôn trong trạng thái sẵn sàng đương đầu, chọn lọc thông tin, từ đó các bạn trẻ cần có tính linh hoạt, sáng tạo và chủ động. Họ cần có những kỹ năng cần thiết trong bối cảnh thế giới tình hình mới và nhiều

khả năng tích hợp, trong đó tập trung hơn vào giải quyết vấn đề, đưa ra quyết định, tư duy phân biện, truyền đạt ý tưởng một cách hiệu quả và làm việc tốt trong các nhóm khác nhau với nhiều đặc điểm khác biệt.

2.3. Đặc điểm của công dân trẻ toàn cầu

Công dân trẻ toàn cầu là người xác định mình là một phần của cộng đồng thế giới đang hình thành, có hành động góp phần xây dựng các giá trị và thông lệ của cộng đồng này. Công dân trẻ toàn cầu sẽ đặt nhân dạng của họ dưới tư cách là một phần quan trọng của cộng đồng toàn cầu lên trên tư cách là công dân của một quốc gia hoặc địa điểm cụ thể.

Theo tổ chức Oxfam, cần khuyến khích những người trẻ phát triển kiến thức, kỹ năng và giá trị mà họ cần để hội nhập với thế giới, cũng như củng cố niềm tin rằng cùng nhau chúng ta có thể tạo nên sự khác biệt, kỹ năng sống của công dân toàn cầu không phải là một chủ đề bổ sung mà là khuôn khổ cho việc vươn xa hơn trường lớp và hướng tới cộng đồng rộng lớn hơn, xây dựng một thế giới công bằng hơn, an toàn hơn cho tất cả mọi người. Hay Quỹ Eskaret (Thụy Điển) cho rằng: Công dân trẻ toàn cầu cần học cách chấp nhận các tình huống, suy nghĩ và cảm xúc với một tư duy cởi mở; quan tâm, đối xử với bản thân và những người khác bằng sự trắc ẩn và lòng biết ơn; tìm kiếm những quan điểm mới nhằm tạo ra sự hiểu biết sâu sắc hơn về bản thân, mọi người và thế giới; có tư duy và phán đoán hợp lý tác động tác động đến bản thân và vạn vật.

Công dân toàn cầu nhận thức được các vấn đề toàn cầu quan trọng; hiểu và tôn trọng sự đa dạng của các nền văn hóa thế giới với cách hiểu và cách làm khác nhau của họ; và hiểu các phương pháp luận, quan điểm và chủ đề đặc biệt của các ngành khoa học, khoa học xã hội, nghệ thuật và nhân văn, và do đó có thể nhìn thế giới qua lăng kính phân biện và sáng tạo cần thiết cho mong đợi về quản lý hiệu quả cộng đồng toàn cầu. Công dân toàn cầu thể hiện kiến thức, kỹ năng và tư duy cần thiết để tham gia vào một xã hội ngày càng toàn cầu hóa. Tựu trung lại sẽ gồm những điều sau:

- Nhận thức về xu hướng, vấn đề toàn cầu chính, và nguyên nhân gốc rễ của chúng;
- Tư duy phân biện, sáng tạo với kiến thức và năng lực liên văn hóa;
- Hiểu biết các nền văn hóa, ngôn ngữ của chính mình và các nền văn hóa khác;
- Khả năng về quản lý bản thân trước thông tin cộng đồng;
- Khả năng tham gia và đồng cảm với nhiều thế giới quan;
- Khả năng hành động với tinh thần cởi mở đối với các nền văn hóa khác;
- Khả năng nhận ra sự khác biệt trong các trải nghiệm những bản sắc khác.

3. Giới thiệu về mô hình Giáo dục công dân toàn cầu theo hướng dẫn của UNESCO

3.1. Ý nghĩa của việc Giáo dục công dân toàn cầu

Giáo dục luôn được xem là công cụ hữu hiệu và quan trọng để tư vấn, định hướng, truyền đạt kiến thức, thái độ, tư duy cho con người. Đặc biệt, công dân trẻ là một đối tượng cần phải luôn được giáo dục những tư tưởng có tính kiên định, thích ứng khả năng

sáng tạo nhưng không dễ hòa tan. Jerome S. Bruner (2023) cho rằng giáo dục không chỉ là sự truyền bá văn hóa mà còn là nơi cung cấp những cách nhìn khác về thế giới và củng cố các kỹ năng để khám phá chúng. Thật vậy, việc giáo dục để trở thành công dân toàn cầu là một khuôn khổ trang bị cho người học khả năng tham gia chủ động và tích cực vào những thách thức và cơ hội của cuộc sống trong một thế giới thay đổi nhanh chóng và phụ thuộc lẫn nhau. Nó mang tính biến đổi, phát triển kiến thức và hiểu biết, kỹ năng, giá trị và thái độ mà người học cần để tham gia đầy đủ vào một xã hội và nền kinh tế toàn cầu hóa, đồng thời để đảm bảo một thế giới công bằng, an toàn và bền vững hơn thế giới mà họ được thừa hưởng. Giáo dục công dân toàn cầu là một hành trình suốt đời - hành trình bắt đầu từ khi chúng ta còn rất nhỏ, trước khi chúng ta bước vào trường học. Khi lớn lên và phát triển các mối quan hệ bên ngoài gia đình, chúng ta sẽ tìm hiểu xem chúng ta là ai - nhân dạng của chúng ta - và chúng ta giống và khác với những người khác như thế nào. Học cách tôn trọng mọi sự khác biệt của con người giống như một cuộc gặp gỡ với chính chúng ta cũng như với những người khác biệt với chúng ta. Việc học sớm này là nền tảng của giáo dục công dân toàn cầu.

Trong bối cảnh toàn cầu hóa đa dạng, Sáng kiến đầu tiên về Giáo dục toàn cầu (GEFI) do Tổng Thư ký Liên hợp quốc Ban Ki-moon khởi xướng năm 2012, khẳng định giáo dục công dân toàn cầu là một giải pháp để tăng cường hòa bình toàn cầu, cải thiện tính bền vững của hành tinh, và tăng cường bảo vệ các tài sản chung toàn cầu. Công dân toàn cầu là một thuật ngữ đã được sử dụng rộng rãi, với nhiều cách hiểu khác nhau, nhưng trọng tâm thường là phản ứng tích cực của những người trẻ tuổi đối với các vấn đề toàn cầu và hành động của họ để theo đuổi sự thay đổi. Điều này thường được gọi là phương pháp “ủng hộ tích cực”. Nó giúp những người trẻ tuổi cất lên tiếng nói của mình và là phương pháp đang được khuyến khích trong Trường học dành cho Thanh niên tương lai.

3.2. Lịch sử hình thành mô hình Giáo dục công dân toàn cầu

Quyền công dân toàn cầu là một thuật ngữ được Appiah (2007), Miller & Oh (2013) tranh luận rằng đã có từ thế kỷ thứ tư trước Công nguyên, khi Diogenes, một triết gia người Hy Lạp theo Chủ nghĩa khuyến nhô, đã tuyên bố: “Tôi là công dân của thế giới”. The Stoics, một nhóm triết gia từ Hy Lạp và La Mã cổ đại trong thế kỷ thứ ba trước công nguyên, đã phát triển ý tưởng của Diogenes bằng cách đặt khái niệm công dân thế giới lên hàng đầu trong chương trình giáo dục của họ. The Stoics tin rằng lòng trung thành đầu tiên của con người là đối với cộng đồng đạo đức của tất cả con người chứ không phải đối với chính phủ; qua đó khẳng định các công dân toàn cầu coi con người là một cộng đồng biết trọng ngôn ngữ, nhìn nhận bản thân từ quan điểm của người ngoài cuộc, và đối xử với các thành viên của mình một cách có phẩm giá và tôn trọng. Bà tuyên bố rằng giáo dục đại học nên thúc đẩy thái độ công dân toàn cầu tôn trọng lẫn nhau, đồng cảm, hiểu biết, đoàn kết, khoan dung và hữu nghị. Họ nhấn mạnh đến vai trò của người trẻ trong xã hội và nhấn

manh đến ý nghĩa của giáo dục tư tưởng cho nhóm người này. Vì thế họ dùng thuật ngữ “Education of Global Citizen” (giáo dục công dân toàn cầu) để nói về nội dung mới này.

Các thái độ của công dân trẻ toàn cầu đã được phát triển thành các khuynh hướng cụ thể, bao gồm các giá trị hành động vì lợi ích chung của xã hội, coi trọng sự đa dạng, đối xử công bằng với nhau, khả năng xử lý tính mơ hồ và xa lạ, tư duy phê phán và kỹ năng so sánh, lý luận đạo đức, kỹ năng giao tiếp liên văn hóa, quan tâm đến môi trường, trách nhiệm xã hội, nhận thức toàn cầu, và sự tham gia tích cực (Chang, 2016; Cho & Chi, 2015; Eisenhardt & Santos, 2009; Hatipoglu và cộng sự, 2014; Lilley & cộng sự, 2015). Shiel & Mann (2006) tin rằng một công dân trẻ toàn cầu là người hiểu được hoạt động của thế giới kinh tế, chính trị, xã hội, văn hóa, công nghệ và môi trường, đồng thời ý thức được vai trò của mình trong đó. Công dân toàn cầu tôn trọng và đánh giá cao sự đa dạng, phản đối bất công xã hội, tham gia vào các cấp độ cộng đồng khác nhau từ địa phương đến toàn cầu, chịu trách nhiệm về hành động của mình, và quan tâm đến số phận của con người trong các xã hội (Appiah, 2007; Shiel & Mann, 2006). Hai nhà khoa học trên cũng đã tổng kết các thái độ và đặc điểm của công dân toàn cầu bằng cách đưa ra khái niệm dựa trên ba khía cạnh: (a) trách nhiệm xã hội, (b) năng lực toàn cầu và (c) sự tham gia của công dân toàn cầu. Từ đó, có thể hiểu khái niệm về Giáo dục công dân trẻ toàn cầu sẽ được hiểu khái niệm thông qua 4 khía cạnh quan trọng sau:

Bảng 1. Bốn khía cạnh chính của Giáo dục công dân trẻ toàn cầu

Đặc điểm	Kiến thức	Kỹ năng	Giá trị và thái độ
<ul style="list-style-type: none"> * Đặt câu hỏi và phát triển kỹ năng tư duy phản biện * Trang bị cho người trẻ tuổi kiến thức, kỹ năng, giá trị để tham gia với tư cách là những công dân tích cực * Thừa nhận sự phức tạp của các vấn đề toàn cầu * Khám phá toàn cầu như một phần của cuộc sống hàng ngày * Hiểu cách chúng ta liên hệ với môi trường và những người khác 	<ul style="list-style-type: none"> * Công bằng và bình đẳng xã hội * Sự đa dạng và phát triển bền vững * Quốc tế hóa và phụ thuộc lẫn nhau * Hòa bình và xung đột 	<ul style="list-style-type: none"> * Tư duy phản biện * Khả năng tranh luận hiệu quả * Khả năng chống lại sự bất công và bất bình đẳng xã hội * Tôn trọng con người và sự vật * Hợp tác và giải quyết xung đột 	<ul style="list-style-type: none"> * Ý thức về bản sắc và lòng tự trọng * Sự cảm thông và chia sẻ * Cam kết thực hiện công bằng và bình đẳng xã hội * Đánh giá cao và tôn trọng sự đa dạng * Quan tâm đến môi trường và cam kết phát triển bền vững * Tin rằng mọi người có thể tạo ra sự khác biệt

Nguồn: UNESCO (2023)

Bốn khía cạnh tiếp cận trên cho thấy thế giới rất quan tâm đến việc giáo dục thế hệ trẻ làm sao có thể phát triển trong bối cảnh toàn cầu chuyển biến nhanh nhưng không phạm phải những sai lầm hoặc thất bại. Giáo dục nhằm mục đích trang bị cho người học ở mọi

lứa tuổi đặc biệt là tuổi trẻ những giá trị, kiến thức và kỹ năng dựa trên nền tảng và thẩm nhuần sự tôn trọng nhân quyền, công bằng xã hội, sự đa dạng, bình đẳng giới và tính bền vững của môi trường, đồng thời trao quyền cho người học trở thành những công dân toàn cầu tích cực và có trách nhiệm. Từ đó Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa Liên hợp quốc (viết tắt là UNESCO) đã công bố chương trình GCE - Global Citizenship Education. Mô hình GCE này mang đến cho người học những năng lực và cơ hội để thực hiện các quyền và nghĩa vụ của mình nhằm thúc đẩy một thế giới và tương lai tốt đẹp hơn cho tất cả mọi người.

Giáo dục công dân toàn cầu là khái niệm được UNESCO sử dụng để định nghĩa các hoạt động “nhằm trao quyền cho người học ở mọi lứa tuổi đảm nhận các vai trò tích cực, cả ở địa phương và toàn cầu, trong việc xây dựng các xã hội hòa bình, khoan dung, hòa nhập, an toàn và bền vững hơn”. GCE trước đây được gọi là DEAR - Giáo dục phát triển và nâng cao nhận thức. Tuy nhiên, các Mục tiêu phát triển bền vững là một phần trong việc thúc đẩy sự hiểu biết về phát triển bền vững toàn cầu, đòi hỏi sự tham gia của tất cả các công dân và tổ chức trên hành tinh. Vì vậy, các dự án giáo dục công dân toàn cầu đang vượt ra ngoài việc nâng cao nhận thức để thúc đẩy sự tham gia nhiều hơn của công dân vào phát triển bền vững toàn cầu theo mọi cách. Hơn thế nữa, theo UNESCO thì đối với tuổi trẻ điều quan trọng trong thế giới hiện nay không phải kiến thức là chủ đạo mà nhận thức mới chính là chìa khóa then chốt, nhận thức sẽ giúp thay đổi hành vi tiếp nhận kiến thức to lớn của nhân loại.

4. Tổng quan về Giáo dục công dân toàn cầu và vai trò trong bồi dưỡng lý tưởng cách mạng thế hệ trẻ

4.1. Khái niệm về Giáo dục công dân toàn cầu và lý tưởng cách mạng của thế hệ trẻ

4.1.1. Khái niệm về Giáo dục công dân toàn cầu (GCE - Global Citizenship Education)

Theo tổ chức Global Citizenship Foundation (Quỹ công dân toàn cầu) của UNESCO, Giáo dục công dân toàn cầu (GCE - Global Citizenship Education) có thể được định nghĩa là một hoạt động theo đuổi suốt đời, mang tính biến đổi bao gồm cả học tập ngoại khóa và kinh nghiệm thực tế để hình thành tư duy quan tâm đến nhân loại và hành tinh, đồng thời trang bị cho các cá nhân mà đặc biệt là công dân trẻ những năng lực mang tính toàn cầu để thực thi các hành động có tinh thần trách nhiệm cao với tư tưởng chính trị ổn định nhằm xây dựng các xã hội công bằng, hòa bình, an toàn, bền vững, khoan dung và hòa nhập hơn. GCE là một cách tiếp cận giáo dục giúp các cá nhân phát triển những kỹ năng, kiến thức và giá trị mà họ cần để trở thành những công dân tích cực, có trách nhiệm, và phản ứng nhanh nhẹn, góp phần xây dựng các xã hội hòa bình, công bằng và bền vững hơn.

Một trong những sản phẩm của chương trình trên là việc triển khai GCE vào chính sách giáo dục toàn cầu. GCE được tích hợp vào chính sách giáo dục tư tưởng, chính trị, chuyên môn và chương trình giảng dạy nhằm đáp ứng nhu cầu nhận thức về vị trí của học sinh,

sinh viên ngày nay trong bối cảnh toàn cầu ngày càng kết nối với nhau. UNESCO đã định nghĩa khái niệm GCE là một “mô hình khung gói gọn cách thức giáo dục có thể phát triển kiến thức, kỹ năng, giá trị và thái độ mà người học cần để đảm bảo một thế giới công bằng, hòa bình, khoan dung, hòa nhập, an toàn và bền vững hơn”.

4.1.2. Khái niệm về lý tưởng cách mạng của thế hệ trẻ

Dù các quốc gia có nhiều đặc điểm khác nhau về thể chế pháp luật, chế độ chính trị, kinh tế, xã hội nhưng chính phủ các nước vẫn luôn dành sự quan tâm, đầu tư trong việc giáo dục về lịch sử, cách mạng của dân tộc. Theo Zafer và Beytullah (2019), lý tưởng cách mạng chính là những tư tưởng, nhận thức, hiểu biết của một cá nhân có được thông qua quá trình hình thành tự nhiên và môi trường giáo dục. Lý tưởng cách mạng sẽ được tích lũy qua thời gian phát triển của một con người. Việc nghiên cứu về lý tưởng cách mạng nên tìm hiểu theo hướng đạt được tính tích hợp với lịch sử của hệ tư tưởng chính thức và đạt được những cơ sở lịch sử mở đường cho bản sắc dân tộc cho mọi giai đoạn giảng dạy trong toàn hệ thống giáo dục, bắt đầu từ giáo dục tiểu học đến giáo dục đại học.

Trong nhiều thế hệ khác nhau của một đất nước, thế hệ trẻ luôn là đối tượng quan trọng để có thể tiếp nhận những tri thức về lý tưởng cách mạng vì đây được xem là một nguồn lực có tính hiện đại, tiên tiến, sáng tạo và lan tỏa những tinh thần tích cực đến toàn xã hội. Hơn thế nữa, lý tưởng cách mạng còn có thể được hiểu chính là những hành động mang tính nhân văn, hành vi đạo đức, các di sản về tinh thần, bài học giá trị kế thừa từ quá trình hình thành, phát triển của lịch sử (Nguyen và Nguyen, 2021). Đối với Việt Nam, việc giáo dục khía cạnh này là một phần bài học có tính cốt lõi, đặc biệt là sinh viên đại học bởi họ là nguồn lực sẽ hiện thực hóa khát vọng dân tộc Việt Nam hiên ngang, bất khuất theo mục tiêu chiến lược “Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”.

4.2. Vai trò của GCE trong giáo dục lý tưởng cho thế hệ trẻ

Với tính ưu việt trên nên mô hình Giáo dục công dân toàn cầu (GCE) đã chiếm một vị trí quan trọng trong chính sách quốc tế trong hai thập kỷ qua, được coi là phản ứng giáo dục đối với các cuộc khủng hoảng thế giới hiện nay: xung đột gia tăng, khủng hoảng về con người cũng như đạo đức cá nhân hoặc trách nhiệm của từng tổ chức, và biến đổi nhiều yếu tố thuộc về môi trường. Sự chú trọng vào việc giáo dục công dân toàn cầu cũng bắt nguồn từ thời hậu chiến và UNESCO (1946) nhấn mạnh ý tưởng rằng “vì chiến tranh bắt đầu trong tâm trí con người, nên việc bảo vệ hòa bình phải được xây dựng trong tâm trí con người”. Nỗ lực thúc đẩy phát triển bền vững được tiếp nối vào những năm 1970 (UNESCO, 1977) song song với nỗ lực thúc đẩy nhân quyền và hòa bình (UNESCO, 1974).

GCE đã đi theo bước phát triển này. UNESCO (2015, trang 15) tuyên bố rằng, giáo dục công dân toàn cầu nhằm mục đích biến đổi, xây dựng kiến thức, kỹ năng, giá trị và thái độ mà người học cần có để có thể đóng góp cho một thế giới hòa nhập, công bằng và hòa bình hơn. Giáo dục công dân toàn cầu thực hiện một cách tiếp cận đa diện, sử dụng các khái niệm và

phương pháp đã được áp dụng trong các lĩnh vực khác, bao gồm giáo dục nhân quyền, giáo dục hòa bình, giáo dục vì sự phát triển bền vững và giáo dục vì sự hiểu biết quốc tế; và nhằm mục đích thúc đẩy các mục tiêu chung của chúng. Hiện nay, theo UNESCO (2023), Giáo dục công dân toàn cầu bao gồm 3 khía cạnh khái niệm hoặc lĩnh vực học tập:

Kiến thức (nhận thức): kiến thức và kỹ năng tư duy cần thiết để hiểu rõ hơn về thế giới và sự phức tạp của nó. Khía cạnh này gắn với những tư tưởng, tri thức mà quốc gia đó muốn truyền tải cho thế hệ trẻ.

Cảm xúc - xã hội (tình cảm): các giá trị, thái độ và kỹ năng xã hội cho phép người học phát triển về mặt tinh cảm, tâm lý xã hội và thể chất đồng thời giúp họ có thể chung sống với những người khác một cách tôn trọng và hòa bình. Khía cạnh học tập cảm xúc - xã hội hoặc tình cảm tập trung vào việc phát triển thái độ và giá trị tích cực liên quan đến quyền công dân toàn cầu, chẳng hạn như tôn trọng sự đa dạng, sự đồng cảm và đoàn kết.

Hành vi (tâm lý vận động): hành vi, thực hiện, áp dụng thực tế và sự tham gia. Khía cạnh hành vi hoặc tâm lý vận động tập trung vào việc phát triển các kỹ năng và năng lực cần thiết để hành động với tư cách là một công dân toàn cầu, chẳng hạn như tư duy phản biện, giải quyết vấn đề, và giao tiếp hiệu quả.

Điều quan trọng là các nhà giáo dục phải hiểu cả ba khía cạnh để tạo ra trải nghiệm học tập toàn diện cho học sinh, sinh viên của họ. Khía cạnh kiến thức hoặc nhận thức của GCE tập trung vào việc phát triển kiến thức về quyền công dân toàn cầu, chẳng hạn như kiến thức chính trị cần có sự liên quan hiểu về quyền con người, công bằng xã hội, và phát triển bền vững. Các chuẩn đầu ra chính, thuộc tính chính của người học, chủ đề và mục tiêu học tập được đề xuất trong GCE dựa trên ba lĩnh vực học tập đã đề cập ở trên. Chúng được liên kết với nhau một cách chặt chẽ và tích hợp vào quá trình học tập của công dân trẻ.

4.3. Nội dung của Giáo dục công dân toàn cầu với lý tưởng cách mạng

Thế hệ trẻ hiện nay luôn luôn phải đối diện với rất nhiều thông tin mang tính tích cực cũng như tiêu cực và nó luôn tồn tại trong cuộc sống ở bất kỳ quốc gia nào. Do đó, thế hệ trẻ muốn trở thành công dân toàn cầu cần phải gắn liền với việc thường xuyên bồi dưỡng lý tưởng cách mạng. Theo đó, các công dân trẻ cần phải khuyến khích tham gia trình bày quan điểm cá nhân liên quan đến những hiểu biết về chính trị, xây dựng sự đồng cảm với người khác, bảo vệ những lý tưởng cũng như đặt trọn niềm tin, góp phần làm cho thế giới trở nên công bằng và tốt đẹp hơn.

Theo Graham Pike & David Selby (2000), GCE lấy người học làm trung tâm, là một phương pháp sư phạm khuyến khích học sinh tự khám phá và đối xử mỗi người học như một cá nhân với niềm tin, kinh nghiệm và tài năng riêng biệt. Người học đi tìm giải pháp mới cho vấn đề, truyền đạt ý tưởng rõ ràng và tự tin, có đầu óc tổ chức tốt và chịu trách nhiệm, đóng vai trò hiệu quả trong tập thể.

Quan điểm “Hiểu biết toàn diện” được hình thành bởi Merry Merryfield (1993), tập

trung vào việc hiểu bản thân liên quan đến một cộng đồng toàn cầu, có kiến thức sâu hơn về thế giới, đưa ra đánh giá và đạt được quyết định chu đáo, có khả năng truyền đạt ý tưởng một cách rõ ràng và thuyết phục. Quan điểm này tuân theo một chương trình giảng dạy liên quan đến các giá trị và niềm tin của con người, các hệ thống toàn cầu, các vấn đề, lịch sử, hiểu biết đa văn hóa và phát triển các kỹ năng phân tích và đánh giá.

Đối với việc gắn kết GCE với giáo dục về lý tưởng cách mạng thì UNESCO có khuyến khích nên áp dụng những phương pháp giáo dục đặc biệt, tránh gây nhầm lẫn cho người học, đặc biệt là giới trẻ có tính chất khá năng động. Giáo dục công dân toàn cầu phải sử dụng nhiều phương pháp giảng dạy và học tập mang tính tham gia của chính bản thân họ, bao gồm thảo luận và tranh luận, đóng vai, bài tập xếp hạng, hoạt động nguyên nhân và hệ quả, và cộng đồng khảo cứu gắn kết với từng nội dung cách mạng. Những phương pháp này không phải là duy nhất đối với giáo dục công dân toàn cầu, nhưng khi được sử dụng cùng với quan điểm toàn cầu, chúng có thể nâng cao hiểu biết toàn cầu đồng thời bồi dưỡng các kỹ năng như tư duy phản biện, đặt câu hỏi, giao tiếp và hợp tác. Chúng cũng cho phép người học khám phá, phát triển và thể hiện các giá trị và quan điểm của riêng mình, đồng thời lắng nghe quan điểm của người khác một cách tôn trọng, tránh bị động trong tiến trình tiếp thu. Đây là một bước quan trọng để người học đưa ra lựa chọn sáng suốt về cách họ tham gia vào các vấn đề toàn cầu.

Các nghiên cứu điển hình sau đây sẽ nêu bật cách các giáo viên đã phát triển thành công trọng tâm về công dân toàn cầu trong quá trình xây dựng chương trình giảng dạy của họ. Chúng sẽ cung cấp cái nhìn sâu sắc về cách công dân toàn cầu có thể làm phong phú thêm các lĩnh vực khác nhau của chương trình giảng dạy theo độ tuổi. Nghiên cứu này thể hiện qua sáu khía cạnh của giáo dục cách mạng cho công dân toàn cầu như sau:

Khám phá bản thân và thành viên khác: phát triển sự tự nhận thức và học cách thức đánh giá cao những bản sắc, quan điểm độc đáo, riêng biệt của những người khác nhau về lý tưởng cách mạng.

Nắm bắt các giá trị chung: hiểu các nguyên tắc đạo đức phổ quát và các giá trị chung đồng thời sử dụng những ý tưởng này để củng cố nhân loại chung của chúng ta.

Xây dựng các mối quan hệ: thiết lập các mối quan hệ hiểu biết lẫn nhau thông qua sự tin cậy, tôn trọng, tế nhị, giao tiếp và xây dựng sự đồng thuận.

Khám phá thế giới kết nối của chúng ta: thể hiện sự tò mò và tư duy phản biện về mối liên hệ giữa các vấn đề trong cộng đồng địa phương và những thách thức toàn cầu.

Đưa ra lựa chọn sáng suốt: đánh giá độ tin cậy và độ chính xác của thông tin, phân tích lập luận, thực hiện các khảo cứu, đưa ra và chia sẻ các quyết định.

Tạo ra sự thay đổi thông qua đổi mới: phân tích các vấn đề quan trọng, đổi mới để tìm ra giải pháp, và hành động để đạt được sự thay đổi bền vững vì một thế giới tốt đẹp hơn cho tất cả mọi người.

Tổ chức UNESCO tin rằng khi các nước muốn bồi dưỡng truyền thống yêu nước, lý luận về cách mạng cho giới trẻ mà tiếp cận theo 6 khía cạnh trên sẽ tác động đến ba yếu tố cần thiết của con người, gọi là “phương pháp 3H” đó là: (1) *Head* được hiểu là kích thích trí tuệ giúp khơi dậy trí tò mò của tuổi trẻ về thế giới xung quanh, giúp thế hệ trẻ phát triển năng lực nhận thức; (2) *Heart* được hiểu là kích thích tuổi trẻ về mặt cảm xúc và đạo đức, đồng thời khơi dậy lòng trắc ẩn, trách nhiệm và công bằng xã hội để giúp chúng xây dựng các mối quan hệ dựa trên sự tin tưởng và phát triển phẩm giá bên trong; (3) *Hand* được hiểu là kích thích trải nghiệm thay đổi bằng cách cho thế hệ trẻ cơ hội hành động đối với những vấn đề khiến chúng quan tâm nhất trong lý tưởng cách mạng.

5. Kết luận

Giáo dục công dân toàn cầu mang lại mục đích, động lực và sự gắn kết trong việc dạy và học đồng thời củng cố các kỹ năng và giá trị chính thông qua trải nghiệm rộng rãi hơn của người học về đời sống học đường, đặc biệt là những kiến thức quan trọng về lịch sử, chính trị và cách mạng của dân tộc mỗi quốc gia. UNESCO luôn kêu gọi các quốc gia cần làm sao để đảm bảo rằng tất cả người học được cung cấp kiến thức và kỹ năng đúng, đủ, hiệu quả để thúc đẩy phát triển bền vững, bao gồm thông qua giáo dục để phát triển bền vững, có lối sống bền vững, nhân quyền, bình đẳng giới, thúc đẩy văn hóa hòa bình và không bạo động, quyền công dân toàn cầu và đánh giá cao sự đa dạng văn hóa và đóng góp của văn hóa cho phát triển bền vững chung. Những cơ hội mà thế giới “toàn cầu hóa” đang thay đổi nhanh chóng mang lại cho những người trẻ tuổi là rất lớn và tất nhiên những thách thức cũng vậy. Những người trẻ tuổi có quyền được hưởng một nền giáo dục trang bị cho họ kiến thức, kỹ năng và giá trị cách mạng mà họ cần để nắm bắt cơ hội, những thách thức mà họ sẽ gặp phải, đồng thời kiến tạo ra một thế giới mà họ muốn sống. Một nền giáo dục chuẩn mực sẽ hỗ trợ sự phát triển của họ dưới tư cách là công dân toàn cầu với một kiến thức cách mạng hoàn chỉnh nhất.

Công dân toàn cầu là người hội đủ 3 yếu tố: kiến thức, cảm xúc - xã hội, hành vi để có được tư duy cởi mở, ham học hỏi, nhân ái, hợp tác, đồng sáng tạo, hòa nhập, không phân biệt đối xử, có trách nhiệm, có đầy đủ kiến thức cũng như biết quan tâm đến chính mình, cộng đồng mình đang sống và cả các vấn đề quốc tế đã, đang tác động gián tiếp và trực tiếp đến cuộc sống nhân loại. Để trở thành một công dân toàn cầu, không nhất thiết phải đi đến các quốc gia khác nhau hoặc biết nhiều ngôn ngữ. Trở thành công dân toàn cầu là một quá trình học tập suốt đời đòi hỏi chúng ta phải liên tục phản ánh quan điểm của mình. Để trở thành một công dân toàn cầu có nghĩa là một người phải học suốt đời, sẵn sàng học hỏi, quên đi và học lại. Mô hình GCE kết nối thông qua giáo dục cách mạng cho giới trẻ để thành công dân toàn cầu - là người nhận thức và thừa nhận nhiều bản sắc đồng tâm vượt qua ranh giới địa lý hoặc chính trị và hành động hướng tới sự hưng thịnh của loài người và hành tinh với tấm lòng yêu nước, yêu dân tộc và tràn đầy lòng tự hào Tổ quốc.

Tài liệu tham khảo

- Abdeljalil, A & Myriam R (2022). Global Citizenship Education. *Intercultural Approaches to Education*, pp. 163-171.
- Appiah, K. A. (2007). Education for global citizenship. *Yearbook of the National Society for the Study of Education*, 83-99. <https://doi.org/10.1111/j.1744-7984.2008.00133.x>.
- C.Mác - Ph.Ăngghen (1956). *Những tác phẩm ban đầu* (tiếng Nga, trang 3&5),. Mátxcova: Nhà xuất bản Nxb Tiến bộ, Mátxcova, tr. 3 và 5 (tiếng Nga)..
- Chang, V. (2016). Review and discussion: E-learning for academia and industry. *International Journal of Information Management*. ISSN 0268-4012 DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2015.12.007>.
- Cho, Y. H., & Chi, E. (2015). A comparison of attitudes related to global citizenship between Korean-and USeducated Korean university students. *Asia Pacific Journal of Education*, 35(2), 213-225.
- Delby-David & Pike-Graham (2000). Global Education: Relevant Learning for the Twenty-First. Century. *Convergence,-; v33(n1-2)*, p138-49.
- Gustavo, G. V., Mariona, M. S. & Antoni, S. F (2022). Critical Global Citizenship Education: A Study on Secondary School Students. *Teaching History in the Era of Globalization: Epistemological and Methodological ChallengesFrontiers in Education* (7). <https://doi.org/10.3389/feduc.2022.867113>.
- Hatipoglu, B., Ertuna, B., & Sasidharan, V. (2014). A referential methodology for education on sustainable tourism development. *Sustainability*, 6(8), 5029-5048.
- Heela Goren, Miri Yemini (2017). Global citizenship education redefined — A systematic review of empirical studies on global citizenship education. *International Journal of Educational Research*, 82, 170-183.
- Jerome S. Bruner (2023). *Paradigmatic vs. Narrative Thought*. Prepared for PSY 444 Story & Psychology, revised 2023. Vincent W. Hevern, S.J.Prepared for PSY 444 Story & Psychology. Vincent W. Hevern, S.J.
- Lilley, K., Barker, M., & Harris, N. (2015). Exploring the process of global citizen learning and the student mind-set. *Journal of Studies in International Education*, 19(3), 225—245. <https://doi:doi:10.1177/1028315314547822>.
- Merry M. Merryfield (1993). Reflective Practice in Global Education: Strategies for Teacher Educators. *Theory Into Practice*, Vol. 32, No. (1), Teacher Education in Global Perspectives (Winter), pp. 27-32. <https://doi:10.1080/00405849309543569>.
- Miller, C., & Oh, K. (2013). The Effects of Professional Development on Co-Teaching for Special and General Education Teachers and Students. *The Journal of Special Education Apprenticeship*, 2(1). <https://doi.org/10.58729/2167-3454.1016>.
- Nguyễn Quốc Huy (2022). Công dân toàn cầu trong cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư

- Cơ hội và thách thức. *Tạp chí Thông tin và Truyền thông*, số 1 tháng 1/2022.
- Nguyễn Thị Hương Mai (2021). Những thuận lợi và khó khăn của công dân Việt Nam trong quá trình phấn đấu trở thành công dân toàn cầu. *Tạp chí Nghiên cứu Khoa học Công đoàn*, số 3.
- Nguyễn Thị Tuyết Mai (2020). Giáo dục đại học định hướng công dân toàn cầu ở Việt Nam. *Tạp chí nghiên cứu khoa học công đoàn*, số 18 tháng 3/2020, trang 31-35.
- Nguyen, T.N.T & Nguyen, T. Q (2021). Current education of revolutionary ideals for university students in the context of international integration in Vietnam. *Nuances Est. Sobre Educ., Presidente Prudente*, v. 32, e021007, jan./dez, e-ISSN: 2236-0441. DOI: <https://doi.org/10.32930/nuances.v32i00.9120>.
- Nhóm phóng viên kinh tế (2017). “Vượt sóng” cuộc cách mạng công nghiệp 4.0., Báo Nhân dân, số 22636 ngày 27/-9/-2017, bài 1, trang 1 & 4.
- O’Sullivan, M. (2008). “You can’t criticize what you don’t understand: Teachers as social change agents in neo liberal times.” Pp. 113–126 in O’Sullivan, Michael & K. Pashby (eds.) *Citizenship in the era of globalization: Canadian perspectives*. Rotterdam, The Netherlands: Sense Publishers.
- O’Sullivan, M. (2008). You can’t criticize what you don’t understand: Teachers as social change agents in neo liberal times (pp. 113-126) in O’Sullivan, Michael & K. Pashby (eds.) *Citizenship in the era of globalization: Canadian perspectives*. Rotterdam, The Netherlands: Sense Publishers.
- Osler, Audrey and Hugh Starkey (2010). *Teachers and Human Rights Education*. London: Trentham Books. ISBN 978-1858563848.
- Prepared for PSY 444 Story & Psychology. Vincent W. Hevern, S.J.
- Santos, F.M. and Eisenhardt, K.M. (2009). Constructing Markets and Shaping Boundaries: Entrepreneurial Power in Nascent Fields. *Academy of Management Journal*, 52, 643-671. <https://doi.org/10.5465/amj.2009.43669892>.
- Shiel C. & Mann S., (2006). *Becoming a Global Citizen’ Bournemouth University Global in the Local*. Education (BUGLE).
- Skidmore, K. (2020). *Preparing Leaders for the Future: The Antidote to the VUCA Challenge*. Truy xuất từ <https://www.flashpointleadership.com/blog/preparing-leaders-for-the-future-in-a-challenging-world>, trích đọc ngày 27/6/2024.
- Titus O. Pacho (2020). *Global citizenship education in the era of globalization*. In book: *Handbook of research on diversity and social justice in higher education* (pp.274-291), Publisher: IGI Global, May 2020, DOI:10.4018/978-1-7998-5268-1.ch016.
- Zafer Tangülü & Beytullah Kaya (2019). Views towards the revolution history course of foreign students in Turkey. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 8(1), pp. 9-19, DOI: <http://doi.org/10.11591/ijere.v8i1.14965>.